

текстів з метою порівняння та узагальнення результатів. Це уможливить виокремлення типових мовних характеристик науково-технічної літератури, а також деяких «відхилень» від норми, як наприклад, у випадку з рекламою спеціального призначення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Пименов П.А.* Визуальное сообщение как доминантная коммуникация мультикультурного пространства / Павел Алексеевич Пименов // Вестник ВГУ. – Воронеж, 2003. – № 1. – С. 37-46. 2. *Кафтанджиев Х.* Образ женщины в рекламе / Христо Кафтанджиев. – М.: РИП-холдинг, 2007. – 232 с. – (Серия "Профессиональные издания для бизнеса"). 3. *Кафтанджиев Х.* Гармония в рекламной коммуникации / Христо Кафтанджиев; [пер. с болг. С. Кирова]. – М.: ЭКСМО, 2005. – 366 с. – (Серия "Профессиональные издания для бизнеса"). 4. *Квон С. М.* Лингвометодический потенциал рекламный текстов и его использование при обучении русскому языку иностранных учащихся: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (русский язык как иностранный)» / Сун Ман Квон. – Москва, 2006. – 25 с. 5. *Беликова А.В.* Журнальная реклама: лингвокультурный и гендерный аспекты: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук: 10.02.19 «Теория языка» / Александра Валерьевна Беликова. – Краснодар, 2007. – 20 с. 6. *Сейфуллаева Э.Б.* Концепция международной рекламы [Электронный ресурс] // Маркетинг в России и за рубежом. – 2006. – № 6. – Режим доступа до журн.: <http://www.dis.ru/library/market/archive/2006/6/4033.html>. 7. *Шестакова И.Г.* Прагматическая направленность как текстообразующий фактор (на материале научно-технической рекламы) [Электронный ресурс] // Ползуновский альманах. – 1999. – № 1. – Режим доступа до журн.: http://elib.altstu.ru/elib/books/Files/1999-01/HTML/13/pap_13.html.

ПЛИК В.В.

Київський національний лінгвістичний університет

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ У ГАЗЕТНО-ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ СТИЛІ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ

Розглядається роль та місце складних речень у сучасному турецькому газетному тексті. Встановлюються особливості складносурядних та складнопідрядних речень шляхом визначення їх структурних та семантичних властивостей.

Ключові слова: синтаксис, складне речення, складносурядне речення, складнопідрядне речення, безсполучникове речення.

Рассматривается роль и место сложных предложений в современном турецком газетном тексте. Устанавливаются особенности сложносочиненных и сложноподчиненных предложений путем определения их структурных и семантических характеристик.

Ключевые слова: синтаксис, сложное предложение, сложносочиненное предложение, сложноподчиненное предложение, бессоюзное предложение.

The article deals with role and place of composite sentences in modern Turkish newspaper. The features of compound and complex sentences are set by determination of their structural and semantic properties.

Key words: syntax, composite sentences, compound sentence, complex sentences, asyndetic sentences.

Постановка проблеми, аналіз останніх публікацій і актуальність дослідження. Дослідження турецького синтаксису, зокрема складного речення, залишається одним з найскладніших і водночас нерозроблених питань сучасної тюркології. Нам відомі роботи радянських тюркологів А.Кононова, М.Михайлова, В.Гордлевського, Н.Дмитрієва, О.Баскакова, Ш.Айлярова, П.Кузнєцова, Б.Серебреннікова, а також дослідження деяких турецьких мовознавців: М.Ергіна, М.Хенгірмена та ін. Проте вони чітко не відповідають на питання про особливості складного речення, а саме складнопідрядного та складносурядного, оскільки в поглядах цих науковців немає одностайності. У сучасному мовознавстві широко обговорюється питання про критерії диференціації складного речення, адже ні структурний поділ, ні сполучники не створюють достатньо чіткої основи для класифікації складних речень. Будь-яке складне речення є конструкцією, яка складається з двох чи більше простих речень, що мають свою структуру та семантику, а кожна з частин складного речення здатна самостійно функціонувати як комунікативна одиниця [1: 127]. Серед тюркологів-мовознавців і досі триває дискусія, стосовно того, яке речення у турецькій мові слід називати складнопідрядним, і чи є *-dik* форма підрядним реченням. Деякі вчені вдаються до вивчення турецького синтаксису з погляду індоєвропейських мов, переносючи традиційні схеми побудови речення на турецьку мову, структура якої абсолютно інша. До того ж форма на *-dik* не відповідає критеріям підрядного речення, оскільки її підмет не завжди стоїть у називному відмінку, а присудок ніколи не набуває особової форми, окрім того, вона не може існувати самостійно поза контекстом. Дані твердження дозволяють зробити висновок, що *-dik* форма не є підрядним реченням, а лише розгорнутим членом простого речення. Проблемі визначення ролі *-dik* форми присвячено статтю В.М.Підвойного та О.О.Чубрикової «Трактування форми *-dik* в українській та турецькій лінгвістиці» [2:28]. Окрім того, дана тема досліджується у дисертації Чубрикової О.О. «Семантико-структурні особливості складнопідрядних з'ясувальних конструкцій у турецькій мові» [3].

Мета дослідження – виявити семантико-синтаксичні особливості у структурі складних речень турецького газетного тексту.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є граматична структура речення в турецьких газетних текстах. Предмет дослідження – складні речення, що складають основу турецького газетного тексту.

Основний матеріал і наукові результати дослідження.

Поєднання речень в єдине складне речення відбувається за допомогою сполучників, сполучних слів чи сполучних пауз. Складне речення має свою інтонацію і свій ритм. У турецькій мові воно представлене двома типами: складносурядне і складнопідрядне. За способом зв'язку їх в складне речення розрізняються безсполучникові та сполучникові речення. Проте, поділ речень за сурядними та підрядними сполучниками не завжди можливий, оскільки у турецькій мові один і той самий сполучник може використовуватися для поєднання складнопідрядних і складносурядних речень. На думку О.М.Баскакова, слід звертати увагу на семантичні та формальні показники сурядності й підрядності.

У складному реченні об'єднуються кілька простих речень, що виступають складниками єдиного цілого – синтаксичного утворення вищого, ніж просте речення, рангу. Як зазначає І.Р.Вихованець, частини складного речення, виділені за наявністю підмета і присудка тільки умовно можна назвати простими реченнями, оскільки вони мають подібну до простих речень синтаксичну будову, але позбавлені інтонаційно-сислової самостійності речення. При конструюванні складного речення ті чи інші різновиди простого речення, що входять до нього, зазнають певних граматичних модифікацій, яких вимагає складна конструкція [4:279]. Складні речення є тим синтаксичним засобом, який дозволяє найкраще висловити й оформити складні логіко-поняттєві зв'язки [5:15].

У загальному мовознавстві складносурядними називають різновид складного речення, дві або більше частин якого поєднані сурядним зв'язком і синтаксично не залежать одна від одної. Це клас синтаксичних конструкцій, диференційною ознакою яких є синтаксична рівноправність поєднаних сурядним зв'язком предикативних частин щодо всього складного речення як цілісної синтаксичної одиниці. Формальними ознаками складносурядних

речень є сполучниковий та безсполучниковий зв'язок предикативних частин і особливості їх синтаксичної будови.

При класифікації складносурядних речень у турецькій мові О.М.Баскаков пропонує спиратися насамперед на семантику зв'язків між частинами складносурядного речення, яку підсилюють сурядні сполучники. Відповідно до цього в сучасній турецькій мові можна встановити групи складносурядних сполучникових речень з'єднувального, протиставного, розділового, пояснювального і приєднувального типів.

1) Складносурядні речення з'єднувального типу складаються з окремих частин, об'єднаних однією темою, залежних або незалежних в смисловому плані одна від одної. Частини складного речення поєднуються за допомогою найбільш поширеного у турецькій мові сурядного сполучника *ve – i*, який найчастіше має об'єднувальне значення та встановлює одночасність чи послідовність явищ, а також енклітики *da – i*, яку в більшості випадків застосовують для надання мові емоційного забарвлення: *Savunmam biraz uzun olacak hakim bey ve ben burada aynı kaderi paylaştığım insanlar adına konuşacağım.* – Мій захист буде трохи довгим, Ваша честь, і я тут буду говорити від імені тих людей, які розділяють зі мною одну долю. *Bu yüzden kısa bir süre düşünüyor ve bu konudaki suskunluğunu ilk kez bozuyor.* – З цієї причини він трохи задумується і вперше порушує мовчання, викликане цим питанням.

2) Складні речення протиставного типу складаються з двох частин, які протиставляються одна одній. Як правило такі речення об'єднані за допомогою сполучників та сполучних слів: *ama – але, fakat – але, ya – ya, da – а, halbuki – тоді як, yoksa – чи, ise – ж, ve – і, a:* *Pek kimse bilmezdi ama o yıllarda dünyadaki iki büyük modern üretim işletmesinden biri California'da bulunuyordu, diğeri İzmir'de.* – Ніхто точно не знав, але з двох найбільших на той час виноградних підприємств одне знаходилося в Каліфорнії, інше – в Ізмірі. *Galatasaray'ın genç futbolcusu Ümit dün Amerika'ya gitti, Fatih'e ise iki maç ceza veriliyor.* – Молодий гравець Галатасараю Уміт учора відправився до Америки, а Фатіх пропускає дві гри через дискваліфікацію. *Peki Başkan her şeyi yapıyor da, Fenerbahçeliler ne yapıyor!* – Добре, президент клубу робить усе, але що ж роблять гравці Фенербахче! *Ne güzel söylüyorsunuz da hiçbiriniz bu konuda kaleminizi oynatmıyorsunuz.* – Як ви гарно говорите, але ні один з вас

не виправив жодного слова у написаному вами на цю тему. *Bugün için bu iki ülke arasında ciddi derecede politik bir problem yaşanmaktaki ve güncel konulara ait çalışmalar anında ve etkin bir şekilde çözüme kavuşturulmaktadır.* – На сьогоднішній день між двома країнами не існує серйозних політичних проблем, а поточні робочі завдання вирішуються швидко та конструктивно.

3) Складносурядні розділові речення можуть складатися з декількох частин, об'єднаних найчастіше сполучниками, які повторюються *hem...hem – i...i, ya...ya – чи...чи, gerek...gerek – як...так i, ne...ne – ні...ні*: *Lucescu bu maçta hem yedekleri son bir kez daha görecek hem de Şampiyonlar Ligi maçında Jardel ile deneyeseği taktiği uygulama fırsatı yakalayacak.* – У цьому матчі Луческу і ще раз, в останнє випробує (свій) резерв, і в матчі Ліги чемпіонів матиме нагоду випробувати тактику, яку він буде застосовувати з Жардельом. *Bu tavır ne Fenerbahçelilere ne de gazetecilere sığmamaktadır...* – Ця поведінка не зрозуміла ні гравцям Фенербахче, ні журналістам... Дія в обох частинах розділового речення може протікати одночасно або послідовно.

4) У реченнях пояснювального типу друга частина речення пояснює першу частину повністю або певну його частину окремо. Тут найчастіше використовуються уже згадані нами сполучники *ve – i, fakat – але*: *O daha bir şey söylemek istedi fakat sekreter ayağa kalktı.* – Він ще щось хотів сказати, але секретар піднявся. Складносурядні речення приєднального типу будуються на основі двох або більше простих речень, причому такі речення несуть основну інформацію, подану в першій частині, а також додаткові знання, які слідує за головною частиною. Знову ж таки уже в іншій функції використовуються сполучники *ve – i, fakat – але*: *Dünya son derece tehlikeli bir dönem geçiyor, fakat nasıl böyle şeyler olabilir?* – Світ переживає надзвичайно небезпечний період, але як таке могло статися? Такі речення можна зустріти й у заголовку: *Gözleri vardır fakat göremezler.* – Мають очі, але не бачать.

Як показали дослідження, складносурядні сполучникові речення є досить ефективними в газетній турецькій мові, оскільки в одному реченні може передаватися декілька фактів: *Suudi terörist Usame bin Ladini ele geçirmek ve Afganistandaki terör yuvalarını dağıtmak için ABD ve İngiltere yaptığı askeri hazırlıklar son aşamasına gelirken operasyonda Rus askerlerinin de yer alacağı bildirildi.* – Коли військова підготовка,

яку проводили США та Англія, щоб піймати саудівського терориста Усаму бен Ладена та розігнати терористичні організації в Афганістані, уже підходила до завершення, повідомили про те, що у цій операції будуть брати участь російські солдати. Значно рідше на сторінках газети побутують складносурядні безсполучникові речення – структурні та смислові єдності двох чи більше простих речень, які виражають самостійне судження та об'єднані інтонацією [1:146]. При цьому частини, які входять до складу складного речення, можуть називати дію, яка протікає одночасно чи послідовно. Найбільш поширеним видом є безсполучникові речення, які означають події, що проходять паралельно одна одній. Зв'язок частин, які входять до складу такого речення, нагадує зв'язок між однорідними членами. Якщо мова йде про одночасну дію, в усіх частинах речення дієслово має однакову часову форму або виражається різними формами, які лежать у площині одного часу: *Adalet sever hukukçulara saygı gösteriyorum, adaleti sevip saymayanlara ise ağır kinamalarım var.* – Я поважаю юристів, які люблять справедливість, я засуджую юристів, які її не люблять та не поважають. Речення такого типу найчастіше зустрічаються в репортажах та оглядах при описі природи або обставин, за яких сталася та чи інша подія. У реченнях з послідовною дією дієслова окремих частин стоять в різних часах або мають одну часову форму, проте послідовність подій цілком очевидна за змістом: *Ama merak etmeyin önünüzde daha yaşamak için on üç yılınız var!..* – Але не переймайтеся, перед вами ще тринадцять років життя!.. Деякі безсполучникові речення за своєю структурою та значенням можна назвати протиставними, оскільки їх частини протиставляються, порівнюються одна з одною. До складу цих речень часто входить енклітика *da/de*: *Bu hafta ligler ertelendi, kulüplerimizdeki sorunlar da ertelenmedi.* – На цьому тижні було відкладено календарну зустріч команд, але проблеми нашого клубу не можна відкласти на завтра. Безсполучникові речення за характером значень другого компонента можуть бути пояснювальними, тобто, як правило, перша частина таких речень містить інформацію, а друга її уточнює, вказує на мету, наслідки чи результати обговорюваного факта чи явища: *Şimdi Türkiye değişiyor yarın yeni bir ülke görebiliriz* – Зараз Туреччина змінюється, завтра ми вже можемо побачити абсолютно іншу країну.

Складносурядні сполучникові й безсполучникові речення мають виразні можливості та по-різному використовуються в тексті. Залежно від структурно-семантичного типу, речення можуть складатися з двох або більше частин. Сполучникові речення завдяки наявності сполучників мають ширший діапазон структурних особливостей, які дозволяють поширювати речення. Використання поширених речень дозволяє передавати в одному реченні інформацію великого обсягу, повніше, глибше, багатогранніше охарактеризувати явище, особу, подію. Безсполучникові речення в газеті використовують для того, щоб затримати увагу читача на стику двох речень, розділених інтонацією.

Як і складносурядні речення, складнопідрядні речення в турецькій газетній мові займають певний відсоток будь-якого газетного жанру. Складнопідрядним називають різновид складного речення, дві або більше предикативних частини якого поєднані підрядним зв'язком і в якому одна частина підпорядковується іншій. Складнопідрядні речення – клас синтаксичних конструкцій, диференційною ознакою яких є синтаксична нерівноправність поєднаних підрядним зв'язком частин [4:313]. О.Д.Пономарів складнопідрядними реченнями називає речення, синтаксичні центри яких (разом із залежними від них другорядними членами) пов'язуються між собою підрядним синтаксичним зв'язком. Порівнюючи складносурядні та складнопідрядні речення слід зазначити, що останні мають розгалужену систему семантико-синтаксичних відношень. Наявність у складі речення головної та підрядної частини свідчить про синтаксичну нерівноправність частин складнопідрядного речення. Складнопідрядному реченню властива низка формальних ознак таких як сполучниковий та безсполучниковий зв'язок предикативних частин, їх кількісний склад, особливості синтаксичної будови. Підрядні сполучники, які служать для синтаксичного зв'язку речення, у турецькій мові в переважній більшості були запозичені з перської та арабської мов.

1) Серед складнопідрядних речень у газетній мові переважну більшість складають підрядні з'ясувальні речення зі сполучником *ki – що*. Цей сполучник використовується в розмовній мові, проте останнім часом журналісти досить часто почали використовувати його у газетній практиці з метою розвантажити великі за обсягом речення з розгорнутими членами речення, зокрема речення з

розгорнутим додатком. Речення зі сполучником *ki* можуть мати різну структуру, зокрема головне речення може бути невизначено-особовим, двоскладовим, односкладовим, іменним, дієслівним. Іменні речення переважно виражаються прикметниками і прислівниками: *Ancak dün öyle bir saçta üretmiş ki dayanmak mümkün değil.* – Але учора він вигадав таку дурницю, що її не можливо сприймати. *Yazık ki annesini bilmiyor.* – Дуже прикро, що вона не знає рідної матері, дієслівні – дієсловами, які передають відчуття, сприйняття, і які можуть стояти у пасивному стані: *Bildirildi ki ... geriye dönmeyecek.* – Повідомили, що ... він назад не повернеться. *O dedi ki sizinle beraber gidecek.* – Він сказав, що піде з вами. *Diyeceksiniz ki, desteğin iyisi kötüsü yoktur.* – Ви скажете, що не буває доброї чи поганої підтримки. Окрім цього, підрядні додаткові речення в газетній мові часто приєднуються за допомогою сполучного слова *diye*, яке, залежно від форми вираження присудка, може відтворювати різні синтаксичні відношення: *Vi samianın uyardığı en küçük hatayı da görerek, uyardıkta görevimiz diye düşünüyorum.* – Я вважаю, що побачивши навіть найменшу помилку, яку допускає цей колектив, нашим обов'язком є застерегти його.

2) Слід відзначити також значення складнопідрядних речень умови у газетному тексті. Умовні речення у турецькій мові утворюються за допомогою спеціальних показників *-sa/-se*, які приєднуються до основи дієслова, що виступає присудком. У реченнях такого типу можуть використовуватися умовні сполучники *eğer, keşke*, але їх присутність носить факультативний характер: *Eğer Trabzonspor başarılı olmak istiyorsa bu oyuncuların dışında alternatif oyunculara da yönelmelidir.* – Якщо Трабзонспор хоче досягнути успіху, потрібно шукати інших альтернативних гравців. *Eğer Kıbrıs taviz vermezse Türkiye'nin Kıbrıs perspektifi de olmayacaktır.* – Якщо Кіпр не піде на уступки, у Туреччині не буде перспектив стосовно нього. *Bir ay daha bekleyeceğim ... eğer (Clinton) devam ederse millete onun kişiliği hakkında neler düşündüğümü anlatacağım.* – Я почекаю ще місяць, ... якщо він (Клінтон) буде продовжувати у тому ж дусі, я розповім нації, що я думаю про його особистість. *Aptalca şeyler söylemeseniz iyi olur.* – Було б добре, якби ви не говорили дурниць. *Söylersen öğrenmiş olacağız.* – Ми будемо знати, якщо ти скажеш. *Ve akıllıysanız da bir daha uyardınız.* – І якщо ви розумні, ви цього більше не зробите.

3) Одним з найбільш продуктивних у газетній мові складнопідрядних речень є складнопідрядні речення причини. Найчастіше на сторінках газети ми зустрічаємо речення зі сполучником *çünkü* – оскільки, тому що, за допомогою якого підрядне речення зв'язане з головним: *Böyle olunca kimse sokağa çöp atmayı aklından bile geçirmiyor, çünkü biliyor ki, aksine davranışı halinde ağır para cezasına katlanması gerekecek.* – Як тільки це станеться, нікому й не спаде на думку викидати сміття на вулицю, тому що за таку поведінку доведеться заплатити чималий штраф. Окрім об'єднання двох речень, сполучник *çünkü* може використовуватися на початку окремого речення: *Evliliği de yürütemiştii. Çünkü içki ve kumara düşkündü.* – Його шлюб також не тривав довго. Тому що він любляв спиртні напої та азартні ігри. *Fırsat bulmadım. Çünkü onlarla ilgili elimde çok güzel kitaplar var.* – Я не мав зручної нагоди, тому що у мене є багато гарних книг, пов'язаних з ними. *Çünkü, Beşiktaş başarıya inanmış, oynadığı oyunla herkesi inandırmıştı.* – Тому що Бешикташ вірив в успіх і своєю грою примусив повірити усіх. Досить часто так оформлюються інтерв'ю, коли у запитанні просять назвати причину якоїсь дії: – *Önceki reportajımızda “Artık takım olduk” dediniz. Niçin böyle düşünüyorsunuz?* – *Çünkü kulüpte gerçekten inandığım insanlar görev yapmakta.* – У нашому попередньому репортажі ви сказали: “Тепер ми стали командою”. Чому ви так думаєте? – Тому що у клубі працюють люди, яким я дійсно довіряю.

4) Складнопідрядні речення наслідку представлені у газетній мові реченнями зі сполучними словами *bunun için* – через це, *bundan dolayı* – в наслідок цього, *bunun üzerine* – тому, *bu yüzden* – з цієї причини: *Baba Erhan istenen miktarı duyunca büyük tepki gösterdi. Aralarında tartışma çıktı onun için Mert istediğini alamadan babasının yanından ayrılmak zorunda kaldı.* – Коли батько Ерхан почув суму, яку просив син, він відмовився. Між ними розгорілася суперечка, і через це Мерт змушений був залишити батька, не отримавши від нього грошей.

5) У складнопідрядному реченні мети в підрядній частині виражається дія, яку потрібно виконати суб'єкту головного речення. Дуже часто у реченнях такого типу зустрічається сполучне слово *diye*, якому передуює дієслово у наказовому чи бажальному способі: *Size her şeyi anlatayım diye geldim* – Я прийшов, щоб усе вам розповісти.

6) Складнопідрядні речення часу можуть передавати одночасну та послідовну дії. Найчастіше речення, в якому головна та підрядна частини передають паралельну дію, об'єднується за допомогою сполучника *ki*, а речення з послідовною дією зв'язує сполучення *bundan sonra*: “*O otomobil sadece Ozan'ı değil, geleceğimizi, umutlarımızı ezip geçti*” dedi ki ağlamaya başladı. Вона заплакала, коли сказала: “*Той автомобіль вбив не тільки Озана, а й наше майбутнє, наші мрії. Bu onun son sözleri oldu, bundan sonra hiç kimseyle konuşmadı.* – Це були її останні слова, після цього вона вже ні з ким не розмовляла.

7) Складнопідрядні речення з підрядними порівняльними у турецькій газеті представлені реченнями зі сполучниками *ki*, *sanki* та післяйменника *gibi*. У порівняльних реченнях, в яких підрядна частина приєднуються за допомогою сполучника *ki*, головні речення часто містять слова *şöyle*, *böyle*, *öyle* або сполучення вказівного займенника з післяйменником *o kadar*, які виражають міру чи ступінь якоїсь дії: *O kadar duygusaldır ki, küçük bir çocuk oturur ağlar.* – Це настільки зворушливо, що мала дитина заплаче. *Amerika ve İngiltere o kadar vatanperver milletler ki ...* – Америка та Англія настільки патріотичні країни, що... *Evet, Rahşan Hanım konuşmuyor ve büyük bir sessizlikle, hatta sabırla sanki bir “siyasi dantel” örüyor.* – Так, пані Рахшан не розмовляє, і в повній тиші, з великим терпінням неначе плете “політичне мереживо”. Речення зі сполучником *sanki* надає газетному стилю народно-розмовного забарвлення, тому він зустрічається не дуже часто.

Аналіз синтаксичних особливостей складних речень доводить їх важливу роль у формуванні стилю та виразності того чи іншого газетного жанру. Широко використовуються ті види складного речення, які формують логізовану мову, допомагають зіставити, підкреслити, пояснити окремі елементи певної думки. Таким чином, синтаксис є одним з найважливіших компонентів журналістської майстерності.

Перспективним, вважаємо, подальше дослідження турецького синтаксису, зокрема, складних речень, їх семантико-структурних особливостей та способів перекладу українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1.Баскаков А.Н. Предложение в современном турецком языке / Александр Николаевич Баскаков – М.: Наука, 1984. – 200 с. 2.Підвойний В.М., Чубрикова О.О. Трактуння форми –дікв українській та турецькій лінгвістиці / Володимир Миколайович

Підвойний, Ольга Олександрівна Чубрикова // Вісник «Східні мови та літератури» – К. «Київський університет», 1997. – С.28-34. 3. *Чубрикова О.О.* Семантико-структурні особливості складнопідрядних з'ясувальних конструкцій у турецькій мові: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.13 «Мови народів Азії, Африки, аборигенних народів Америки та Австралії / Ольга Олександрівна Чубрикова; НАН України; Інститут сходознавства ім. А.Кримського. – К., 2004. 4. *Вихованець І.Р.* Граматика української мови. Синтаксис / Іван Романович Вихованець – К. «Либідь», 1993. – 368 с. 5. *Пономарів О.Д.* Стилїстика сучасної української мови. Підручник. / Олександр Данилович Пономарів. – 3-тє вид., перероб. і доповн. – Тернопіль: Навч. Книга. – Богдан, 2000. – 248 с.

ПІНІЧ І.П.

Київський національний лінгвістичний університет

ІНТЕРАКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Статтю присвячено лінгвістичному аналізу принципів побудови емоційного діалогічного дискурсу на матеріалі фрагментів діалогів, що містять окличні висловлення. Встановлено основні риси конструювання емоційної мовленнєвої взаємодії, що характеризується підвищенням креативності мовця у виборі тактик та пристосуванні планів залежно від перебігу емоційної комунікативної інтеракції. Виділено підходи до інтерактивного планування емоційної діалогічної взаємодії.

Ключові слова: емоційний діалогічний дискурс, окличні висловлення, комунікативні стратегії і тактики, інтерактивне планування, емоційна взаємодія.

Статья посвящена лингвистическому анализу принципов построения эмоционального диалогического дискурса на материале фрагментов диалогов с восклицательными высказываниями. Определены основные черты конструирования эмоционального речевого взаимодействия, характеризующегося повышением уровня креативности говорящего в выборе тактик и приспособлении планов в зависимости от протекания эмоциональной коммуникативной интеракции. Установлены подходы к интерактивному планированию эмоционального коммуникативного взаимодействия.

Ключевые слова: эмоциональный диалогический дискурс, восклицательные высказывания, коммуникативные стратегии и тактики, интерактивное планирование, эмоциональное взаимодействие.

The article focuses on the analysis of the principles of processing conversational emotional discourse based on the data of conversations with exclamatory utterances. Main features of emotional communication construction have been elucidated where have also been revealed that the speaker's creativity increase in the choice of tactics and plan specification dwells on the priority shifting due to conversation events. The ways of interactive conversation planning have been introduced.

Key words: conversational emotional discourse, exclamatory utterances, communicative strategies and tactics, interactive conversation planning, emotional interaction.

Мета. Питання особливостей протікання емоційної дискурсивної взаємодії комунікантів окреслило завдання статті, де ми плануємо дослідити на прикладі фрагментів діалогічного дискурсу з